

ΕΤΟΣ Θ΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος III

Συνδραμή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχίνας ἀπὸ 1 Λαυραίου. Ἐκαστὸ ἔτος καὶ εἶνε ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39.

7 Ὀκτωβρίου 1884

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΤΩΝ ΑΠΟΡΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

(Συνεχία καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις εἶνε ὡς ἡ τῶν παρθεναγωγείων. Ἡ κεντρικὴ αἴθουσα ἐν ἧ κατὰ πρότερον εἰσηλθόν ἦν πλήρης κορασίων κυκλοτερώς καθήμενων καὶ τὸ πρῶτον τῶν ὁποίων δὲν εἶχεν ὑπερβῆ τὸ 13ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐνταῦθα εἶνε τὸ προπαιδευτήριον ἐν ᾧ εἰσερχόμενα τὰ κοράσια λαμβάνουσι τὰς πρώτας τῆς ῥαπτικῆς ἀρχὰς ὑπὸ τὰς ὁδηγίας εἰδικῆς διδασκαλίσης. Ἦσαν σιωπηλῶς καὶ προσεκτικῶς κεκλιμένα ἅπαντα πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐπὶ τεμαχίου βαμβακεροῦ λευκοῦ ὑφάσματος ἐφ' οὗ ἀπετύπων τὰς ἀνωμάλους καὶ χονδρὰς ῥαφὰς των. Ἡ προπαιδευτικὴ αὕτη ἐργασία, οὐδαμῶς χρησιμοποιομένη ἄλλως, δὲν ἀμείβεται ὑπὸ τοῦ καταστήματος. Ἀσκηθέντα τὰ κοράσια ἐπαρκῶς ἐν τῷ τμήματι τούτῳ, καὶ καταστάνα ἱκανὰ γ' ἀναλάβωσι χρησιμοποίησιμον ἐργασίαν καταλείπουσι τὴν αἴθουσαν ἐν ἧ ἔλαβον τὰς πρώτας τῆς ῥαπτικῆς ἀρχὰς· μεταβαίνουσιν εἰς τμήμα ἰδιαιτέρον ἐνθα ἀφοσιούμενα εἰς ἐργασίαν ἀνάλογον τῆς ἱκανότητός των ἀρχονται τὸ πρῶτον κερδίζοντα. Ὑπάρχουσι ποικίλα ἐργασίας τμήματα ἐν τῷ καταστήματι τῶν ἀπόρων γυναικῶν· τμήμα ὑφαντικῆς μεταξωτῶν, τμήμα ὑφαντικῆς βαμβακερῶν, τμήμα ὑφαντικῆς ταπήτων, τμήμα ῥαπτικῆς, τμήμα ποικιλικῆς, τμήμα τριχαπτικῆς. Τὰ τρία πρῶτα τμήματα εὐρηγνται ἐν τοῖς ἰσογείοις τοῦ καταστήματος ἐνθα εἶνε τὸ ἐμπορεῖον καὶ τὸ βαφεῖον· τὰ τρία τελευταῖα ἐτάχθησαν ἐν τοῖς ἀνωτέροις ὀρόφοις.

Πρέπει γὰρ ἰδῆ τις τὰ τμήματα ταῦτα, ἕκαστον τῶν ὁποίων δύναται νὰ παρομοιασθῆ πρὸς τὰ ἐν ταῖς εὐρυτάταις ἐκκλησίαις εὐρισκόμενα ἰδιαιτέρα θυσιαστήρια ἐν οἷς ἐπιτελεῖται ἡ θεία λειτουργία. Οὕτω καὶ ἐντὸς τοῦ μεγάλου τούτου ναοῦ τῆς ἐργασίας ὑπάρχουσι μικρότεροι κεχωρισμένως λειτουργοῦντες ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἀποτελοῦντες ἑναρμόνιον ὄλον. Αἱ προβένοι ῥάπτουσι τὰς λινιστολάς, κεντῶσι θαυμασίως, ὑφαντοργοῦσιν ἐξαιρέτως, παρασκευάζουσι ἀρίστους τάπητας. Τὸ τμήμα τῆς ποικιλικῆς προμηθεύει λεπτότατα τεχνουργήματα εἰς τὸ τμήμα τῆς ῥαπτικῆς, ἐνῷ τὸ τῶν τριχάπτων, συμπληροῦν τὸν

κόσμον καὶ τὸ εἶδος τῆς παραγγελίας, παρέχει ἐξαιρέτους *δαρτέλλας*. Γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν λινιστολάι ἐντελέσταται, ῥινόμακτρα, ποικίλα ἐσφρουρα, χιτῶνες ἀμοτέρων τῶν φύλων, συνελόντι δ' εἴπειν πᾶν τὸ ἀναγόμενον εἰς τὸν ἄμεσον τοῦ ἀνθρώπου λευκὸν ρουχισμόν παρασκευάζεται ἐν τῷ καταστήματι μετὰ τέχνης θαυμασίας, καλαισθησίας ἀνεπιλήπτου καὶ ταχύτητος ἐκπληκτικῆς. Μετ' ἀνυποκρίτου συγκινήσεως ἔβλεπον τὰ πτώχια κοράσια τῶν διαφόρων τμημάτων ἀρωσιωμένα προσεκτικῶς εἰς τὸ ἔργον ὅπερ τοῖς ἔλαχε· ἐδῶ ἐρράπτετο ἐξαισία προῖς νεάνιδος πλουσίας... ταλαίπωραι κόραι! τί νὰ ἐσκέπτοντο ἀρά γε περὶ τῆς ἀνισότητος τοῦ κόσμου ὅτε οἱ δάκτολοι τῶν διέτρεχον τ' ἀπαλὰ ἐκεῖνα ὑφάσματα χιονόλευκα καὶ βαρύτιμα, πολυποικίλτα, πεφορτισμένα τέχνης καὶ πλούτου, δαιδάλεα ὡς θὰ ἔλεγεν ὀμηριστῆς τις;.. Ἡ λεπτότης τῆς ἐργασίας ἔχει τι τὸ ἀξιοθέατον· καὶ ὅταν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι τὰ καλλιτεχνήματα ἐκεῖνα τῆς ποικιλικῆς καὶ τῆς τριχαπτικῆς προήλθον ἐκ τῶν χειρῶν νεανίδων πρὸ μικροῦ ἔτι ἀποφοιτησασῶν ἀπὸ τοῦ προπαιδευτικῶν τμήμα οὕτινος ἐμνήσθημεν ἤδη, εὐλογοῦμεν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν χεῖρα, ἥτις οὐ μόνον ἠσφάλισεν ἄρτον εἰς τὴν πείνιαν, ἀλλ' ἐνῷ ἐθωράκισε διὰ τῆς ἐργασίας, ἐκαλλιέργησε ταυτοχρόνως καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ ωραίου, ἐργάτιδες τοῦ ὁποίου προσφευγῆς ἀνεδείχθησαν αἱ νεαραὶ τοῦ ἐργοστασίου μαθήτρια.

Τὰ τμήματα τῆς ὑφαντοργικῆς ἐπιτείνουσιν εὐκόλως τὸν ἀκαμίον τοῦ παρατηρητοῦ θαυμασμόν. Αἱ νεάνιδες ταπητοργοῦσιν, ὑφαίνουσι ἀρίστα ὑφάσματα βαμβακερὰ, καὶ παρασκευάζουσι μεταξωτὰ ἅτινα ἐν πάσῃ πεποιθήσει ὁμολογῶ ὅτι δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ζηλότυπον προσοχὴν τοῦ πλουσιωτέρου τῶν ἐργοστασιαρχῶν τοῦ Λυών· τὰ τελευταῖα ταῦτα πρέπει ὅπως ὀφείποτε νὰ τὰ ἰδῆ τις. Εἶνε ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἀνεπιλήπτα· οἱ χρωματισμοί, ἀνεξίτηλοι ἀποδεδειγμένως, ἡρμόσθησαν μετ' ἀρμονίας καὶ χάριτος· τὸ ὑφάσμα τέρπει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ἀφῆν· εἶνε λεπτόν, λείον, συνσφιγμένον καὶ εὐκαμπτότατον. Πλειστάκις ψηλαφῶν τοὺς στήθμονας καὶ τὴν ἀραχνιαίαν κλωστήν ἥτις, ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ πλήκτρον, ἐσφηνοῦτο ἀλληλοδιαδόχως περὶ αὐτοὺς, ἠρώτων ἑμαυτὸν ἐὰν ἀληθῶς ἦνε γνησίως Ἑλλη-

νικόν τὸ λαμπρόν ἐκεῖνο ὕφασμα ὅπερ ἐξετυλί-
σεται ὑπερῶς πρὸ ἐμοῦ, καὶ ἀναμετρῶν τὰ
στάδια τῆς ὑποσκαζούσης παρ' ἡμῖν βιομηχανίας,
ἐπιπτον εἰς συλλογισμούς ἀφ' ὧν μ' ἀπέσπα ὁ
μονότονος ἦχος τοῦ ἀργαλειοῦ, καὶ ὁ δόξυς συριγ-
μὸς τῆς κερκίδος ἀελαυνούσης τὸ μεταξὺ τῶν
στημόνων κενόν. Μὲ κατεῖχεν εἰδὸς τι ἀρίστου
εὐχαριστήσεως, τολμῶ εἶπείν ὑπερῶς. Ἐ-
βλεπον ἐσπαργανωμένον τὸν γίγαντα τῆς μελλού-
σης ἡμῶν βιομηχανίας.

Τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα, ἐντὸς τοῦ καταστή-
ματος παρασκευαζόμενα ἐπίσης, προκαλοῦσι τὰ
βλέμματα καὶ μετὰ τὴν θεωρίαν ἐτι τῶν μετα-
ξωτῶν. Ἐν ὅλῃ τῇ ἀπειρίᾳ μου ἐξετίμησα τὸ
εἶδος τῆς ὑφαντικῆς καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ποιο-
τήτων τοῦ τεχνουργικοῦ τούτου τμήματος. Οἱ
πόροι τοῦ καταστήματος δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν
εἰσαγωγὴν τοῦ ἀτιμοῦ ἢ ἐργασία χωρεῖ διὰ τῶν
γνωστῶν ἀργαλειῶν δυναμένων νὰ ἐκληφθῶσιν
ὡς τὸ ὑστικτὸν ἦχος τῆς στασιμότητος ἐν μέσῳ
τῆς εὐέλπιδος ἐκείνης ἀκμῆς· οὐδὲν ἦττον ὅμως
τὰ προϊόντα τῆς τέχνης εἰσὶν ἄριστα, ὑπέρτερα
δὲ κατὰ πολὺ τῶν συνήθων εὐρωπαϊκῶν, εἶνε καὶ
σχετικῶς εὐωτότερα. Τὸ ὕφασμα εἶνε στερεόν καὶ
λείον, οἱ δὲ χρωματισμοὶ σταθεροὶ ἀποκλίνοντες
μᾶλλον πρὸς τὸ βαθύ. Ὁ ἐργάτης δύναται ἄρι-
στα νὰ ὑπηρετήῃ, οὐδὲν ἦττον ἢ ὁ εὐπόρος· δὲν
ὑπάρχει κλάδος τῆς κοινῆς ὑφαντικῆς ὅστις νὰ μὴ
καλλιεργῆται δοκιμῶς ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, ἀπὸ τοῦ
βαναυσότερου χονδρῶπανου ἄχρι τοῦ ἐπιτηδείου
πρὸς βουχισμόν, ἀπὸ τοῦ ἀπλουστεροῦ ὑφάσματος
ἄχρι τοῦ χιονώδους, οὐλοῦ καὶ ποικιλτοῦ.

Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ καταστήματος κεῖται τὰ διὰ
τὴν ταπητουργίαν ἐτοιμασθέν ἐπίμηκες καὶ μέγα
ὀματίον. Ὁ ἀργαλειὸς ἔστησε καὶ ἐκεῖ τὸν πεπα-
λαιωμένον θρόνον, τὰ προϊόντα ὅμως αὐτοῦ γεά-
ζουσιν, ἀντιθέτως τῆς παραγωγικῆς μηχανῆς. Οἱ
τάπητες τοῦ ἐργοστασίου εἶνε τι ἄξιον λόγου
χρήμα. Κομφαί ἐν τῇ βαναυσουργίᾳ αὐτῶν κατερ-
γασία, δὲν εἶνε βεβαίως Περσικοί, εἶνε ὅμως ὅ,τι
ἔδει νὰ ὦσιν, ἄριστο· δηλονότι εἰς τὸ εἶδος τῶν. Ἐν
ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἑλλάδος καὶ ταῖς γείτοσι καλ-
λιεργεῖται εἶδος τι ταπητουργίας οἰκιακῆς, ὅπερ
δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν Ἑλληνικόν· εἶνε τ'
αὐτὸ ὡς τὸ καλλιεργούμενον ἐν τῷ τμήματι τοῦ
ἐργοστασίου. Οἱ τάπητες εἶνε φίλοι, καίτοι ὅμως
ἀδασεῖς δὲν εἶνε ἀφορήτως σκληροὶ τὴν ἀφήν. Τὸ
πάχος τῶν εἶνε τὸ συνήθες τῶν ἐν ταῖς ἐπαρ-
χίαις ὑφαινομένων, οἱ χρωματισμοὶ λαμπροὶ καὶ
εὐστόχως ἡρμωσμένοι, ἀφογος δὲ ἡ τέχνη. Αἱ κό-
ραι ταπητουργοῦσι μετὰ τῆς αὐτῆς δεξιότη-
τος, μετ' ὅσης αἱ συνάδελφοὶ τῶν ὑφαντουργοῦσι
τὰ ματαξωτὰ καὶ τὰ βαμβάκινα· ἀπεθαύμασα
ἰδιαιτέρως τοὺς ποικιλτοὺς, πλήρεις σχημάτων
κανονικῶν ἁρμονικῶς διαταχθέντων, καὶ ὁ συν-
δυασμὸς τῶν ὁποίων ἀναδεικνύει ἐναμίλλως τὴν
λαμπρότητα τοῦ χρώματος καὶ τὴν τέχνην τῆς

συνθέσεως· παρετήρησα ὑπερβολικὴν χρῆσιν τοῦ
λευκοῦ χρώματος, εἰς δὲ τὴν ἐρώτησίν μου περὶ
τῆς καταχρήσεως ταύτης μοὶ παρετηρήθη ὅτι τὸ
χρῶμα τοῦτο προτιμᾶται σήμερον, καὶ ἐξαιρέτως
παρὰ τῶν ξένων.

Ἐγγὺς τοῦ ταπητουργείου εὕρηται τὸ βαφεῖον,
οὐδεμίαν δυνάμενον νὰ ἔχῃ ἀξίωσιν ἐπὶ τοῦ μη-
χανικοῦ, καὶ ὑπόνοια μᾶλλον ἐργοστασίου ἢ τοιού-
τον. Δύο ἢ τρεῖς λέβητες ἐκτισμένοι ἐπὶ τῆς ἐ-
σχάρας, καὶ ἀριθμὸς τις πλήθων σκευῶν, ἰδοὺ
πᾶσα τοῦ βαφεῖου ἢ συσκευῆ. Ἐν τούτοις αἱ πα-
ρασκευαζόμεναι ἐκεῖ βαφαί, εἶνε κάλλιστα, καὶ τὸ
σπουδαιότερον, ἀνεξίτηλοι ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἀνεπη-
ρέαστοι ὑπὸ τοῦ φωτός, καὶ λαμπραὶ τὴν ὄψιν.
Ἡ τελειότης ἐπιτυγχανομένη διὰ προχείρων μέ-
σων καὶ ἀτέχνων, εἶνε ἄρα γε ὀλιγώτερον τελεία·
Ἦ διευθύνουσα τὸ βαφεῖον γυνὴ εἶνε αὐτοδίδακτος·
οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν χημείας, εἶνε δὲ ἐντελῶς
ἀστοιχείωτος τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τὸ ἐπάγγελ-
μά της. Ἐν τούτοις ἐκπληροῖ ἄριστα τὸν προορι-
σμὸν τῆς κατεργάζεται τὰς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ
καταστήματος βαφάς, αὐτὰς ἐκείνας ἃς ἐθαύμασα
πρὸ μικροῦ περιεργαζόμενος τὰ διάφορα ὑφαντικὰ
τμήματα. Ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ μικρὰ τις παρατή-
ρησις. Ἐν τῷ καταστήματι οὐδεὶς διαιτᾶται ἀνήρ,
καὶ οὐδεὶς ἐργάζεται· προϊσταται γυνή, γυναῖκες
ἐφορεύουσι τὰ διάφορα τμήματα· παρθένοι καὶ
γυναῖκες εἶνε αἱ ἐργάτιδες, αὐταὶ ὑφαντουργοῦσι,
κλώθουσι, βάφουσι τὴν μετὰξαν, ταπητουργοῦσι
κτλ. Τὸ πᾶν εἶνε γυναικεῖον, πᾶσαι τῆς γυναικὸς
αἱ ἡλικίαι ἀντιπροσωπεύονται ἐκεῖ. Βίδον γρατᾶν
εἰς βαθύτατον ἐλάσασαν γῆρας, μόλις δυναμένην
νὰ κινήται, ἀλλ' ἐργαζομένην ἀκαμάτως· ἡ ἐργασία
τῆς ἦτο ἀπλή καὶ ἀκοπος· ἐκάθαιρε τὰ ἔρια λαμ-
βάνουσα 30 λεπτά καθ' ἑκάστην ὁκᾶν, ἐνῷ πε-
ραιτέρω ἀνῆροτάτη κόρη, ἀστράπτουσα ἐκ νεότη-
τος καὶ καθαρότητος, ὕφαινε μετὰ χάριτος καὶ
σεμνότητος μετᾶξιν ὑφασμα προωρισμένον νὰ
διαλάμψῃ εἰς τὰς ἀρίστας αἰθούσας ποῖα ἀντί-
θεσις! ἡ μὲν γρατᾶ, ἡ δὲ νεωτάτη, ὄροσερὰ καὶ
περικαλλής· εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς ζωῆς ἡ μία, εἰς
τὴν ἔξοδον ἡ ἄλλη· ἡ μὲν ἐξαινε λιπώδη καὶ δυσ-
πρόσιτα ἔρια, ἐνῷ ἡ ἄλλη κατεργάζετο τὸ εὐγε-
νέστερον τῶν νημάτων· ἡ μία ἠλπίζεν εἰς τὴν
ζωὴν, εἰς τὸν θάνατον ἡ ἄλλη· ἡ μικρὰ ἐμειδία
ἀποκαλύπτουσα λαμπροὺς ὀδόντας καὶ σχηματι-
ζοῦσα ἐρασιμίους λακχίσκους κατὰ μέσον τῶν πα-
ρειῶν, ἡ ἄλλη... πού νὰ μετρίσῃ ἡ δυστυχής!
εἶχε πρὸ πολλοῦ ἠσημονήσει τὸ μετρίσμα συνει-
θίσασα εἰς τὸ δάκρυον· ἐρρυτιδωμένη, κυρτή, πο-
δαλγῆ, γωδός, ἦτο ζῶσα προσωποποίησις τῶν κα-
ταστροφῶν ἃς φέρει ὁ χρόνος καὶ ἡ δυστυχία· καὶ
ὅμως τὰ δύο ἐκεῖνα πλάσματα, οὕτω ἀντίθετα καὶ
διάφορα, εἶχον κοινόν τι πρὸ ἄλληλα γνῶρισμα...
τὸ γνῶρισμα τῆς πενίας, ὑπὸ τὴν πελιδνὴν τῆς
ὁποίας σφραγίδα ἰσοπεδοῦνται τὰ πάντα, καὶ αἱ
ἐλπίδες αὐταί. . .

Ότι συμπληροῖ τὸν γνησίως Ἑλληνικὸν τύπον τοῦ καταστήματος εἶνε ὅτι καὶ αἱ πρῶται ὕλαι αἱ ἐντός αὐτοῦ κατεργαζόμεναι εἰσὶν Ἑλληνικαί. Ἡ μέταξα τῶν Καλαμῶν, τὰ ἔρια τῆς Στερεάς, βάμβαξ Ἑλληνικὸς ἴσως, ἀλλ' ἐν Ἀγγλίᾳ κλωσθεῖς, ἅπαντα τ' ἄλλα τῆς ἐργασίας εἶδη εἰσάγονται ἔτοιμα πρὸς χρησιμοποίησιν, καὶ ἀπὸ ἀμόρφων ἐξέρχονται ὑπὸ ποιήσεως καὶ διαφόρους μορφάς, ἔτοιμα πρὸς χρῆσιν. Τὸ συμβούλιον τῶν κυριῶν γνωματεύει καὶ ἐπιτηρεῖ τὰ τῆς ἀγορᾶς τῶν πρῶτων ὑλῶν, ἐλέγχει τὸν τρόπον καὶ τὴν ποσότητα τῆς διαθέσεώς των, διαπιπᾷ δέ, μετὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν τιμὴν τοῦ ἐμπορεύματος, ὅπερ ἔτοιμον κατετέθη ἤδη εἰς τὸ ἐμπορεῖον τοῦ καταστήματος. Εἶνε τοῦτο οἰονεὶ αἱ ἐκβολαὶ τοῦ μεγάλου τῆς ἐργασίας ποταμοῦ, ὅστις, πηγάζων ἀπὸ τῶν διαφόρων τμημάτων καὶ ὀγκούμενος βαθμηδὸν διὰ τῆς συμβολῆς μικρῶν παραποταμιῶν, ἐκβάλλει τέλος διὰ πλατέων στομάτων εἰς τὴν κεντρικὴν ἀποθήκην ἀφ' ἧς γίνεται ἡ ἀγορά. Αἱ ὀριζόμεναι τῶν διαφόρων ἐμπορευμάτων τιμαὶ δὲν εἶνε ποτὲ δυσανάλογοι, οὐδ' ὑπερτετιμημένοι, καίτοι ἡ ἐργασία εἶνε ἀρίστη, ἡ δὲ ποιότης τοῦ εἶδους ἐκλεκτή. Εὐεργέτημα ἄξιον μελέτης ἰδιαιτέρας κρίνεται ἡ κατ' οἶκον καὶ οἰονεὶ συγκεκαλυμμένη παροχὴ ἐργασίας ἐπαρκούς εἰς οἰκογενεῖας ἐγγύσας ἀνάγκας, ἀλλὰ κωλυόμενας ὑπὸ τοῦ δεδικοιολογημένου τῆς φιλοτιμίας αἰσθήματος νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς τὸ κατὰστημα. Ἡ κόρη τῆς οἰκογενεῖας ἐκείνης δὲν δύναται νὰ καταστῇ ὑπέρτερον οὐδὲ ν' ἀναλάβῃ ἑτέραν τινὰ παραπλησίαν ἐργασίαν παρουσιαζομένη ἐνώπιον τοῦ κόσμου, ὅστις ἐγνώρισέ ποτὲ τὸν πατέρα τῆς ἀξιοπρεπῆ οἰκογενειάρχην, ζῶντα λιτῶς μὲν, ἀλλ' ὑπερηφάνως ἀπὸ τοῦ κόπου καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν δύναται ὅμως ἀπὸ τῆς ἀφανείας τοῦ δωματίου καὶ τῆς ἀγιότητος τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας νὰ προσφέρῃ τὴν ἐργασίαν τῆς, καὶ κερδίζουσα μικρὸν περὶ χρήμα νὰ παραμυθῆσθαι δι' αὐτοῦ τὰς βαρεῖας τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀνηλικῶν ἀνάγκας, καὶ τοῦτο γίνεται.

Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε τὸ ἐργαστήριον ποῖα θὰ ἦτο ἡ θέσις τῆς μητρὸς ἐκείνης ἢ τῆς παρθένου; Οὕτω ἐκ μικρῶν ὀρμηθὲν τὸ κατὰστημα τοῦτο ἐχώρησεν εἰς ἀναμειβθήτητον προκοπὴν καὶ σκοπιμότητα, αἱ δὲ παρεχόμεναι ἐκδουλεύσεις ἔχουσι τοῦτο τὸ ἰδιαίτατον γνώρισμα, καὶ τὸ πολυτιμὸν χαρακτηριστικόν, ὅτι δὲν συντίθουσι τὸν λαμβάνοντα διὰ τῆς πικρᾶς συναισθήσεως τῆς ὑποχρέσεως· τὸ κερδῆθην χρήμα εἶνε ἀμοιβὴ ὀφειλομένη εἰς παρασχεθεῖσαν ἐργασίαν ἐξ ἧς δι' εὐτυχούς συνδυασμοῦ ἐπήγαγεν ἀτέρωχον δικαίωμα ὑπὲρ τοῦ ἐργάτου. Πρέπει τις νὰ ἦνε πολὺ παχύδερμος ἵνα μὴ ἐννοήσῃ καὶ ἐκτιμῆσῃ τὸ ὕψος καὶ τὴν εὐγενεῖαν τῆς τοιαύτης προνοίας, ἐκτιμῶν δι' αὐτὴν νὰ μὴ εὐγνωμονήσῃ πρὸς ἐκείνας, αἵτινες, ἐπ' ἀγα-

θῶ τῆς φιλοτιμίου πενίας, πρῶται τὴν ἡσκησαν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν.

Τὸ κατὰστημα τῶν ἀπόρων γυναικῶν φηκοδομήθη ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Ὀλυμπίου λεωφόρου ἐπὶ οἰκοπέδου δωρηθέντος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ δήμου, δαπάνη δὲ γενναία τοῦ κ. Α. Συγγροῦ. Εἶδομεν οἶα ἐγένοντο αἱ ἀπαρχαί, βλέπομεν ἤδη καὶ τ' ἀποτελέσματα. Τὰ εἰδικὸν τοῦ ἐργοστασίου ταμεῖον (πρέπει νὰ διακρίνωμεν τοῦτο, ἀπὸ τὸ γενικόν τοῦ συλλόγου τῶν κυριῶν) παρουσιάσθη κατὰ τὸ 1882 τὰς ἐξῆς κατ' εἶδος εἰσπράξεις.

Ἐκ πωλήσεως μεταξωτῶν	Δρ. 11,608,54
βαμβακερῶν	5,726,85
ταπήτων	12,115,60
εἰδῶν βαπτικῆς	4,543,70
παικιμάτων	12,520,27
τριχάπτων	4,526,85
ἀχρῆστων μαλλίων	24,50
παραγγελιῶν βαπτικῆς	31,828,17
ὕλικῶν βαπτικῆς ἐκ προμηθείας Παρισίων	242,20
ἀπὸ ὑπολόγου εἰς ἕλθον καταλογισθέντας	150
Τὸ ὅλον Δραχμαὶ	83,286,68

Καὶ τὰς ἐξῆς πληρωμαὶ ἦτοι:

εἰς ἀγορὰν ὕλικῶν πρὸς χρῆσιν ὄλων τῶν τμημάτων	Δρ. 36,421,92
εἰς ἀγορὰν βαφῶν	567,93
μισθοῦς προσωπικοῦ γεν. διευθύνσεως καὶ ἔξοδα καθημερινά	6,097,57
εἰς μισθοῦς διδασκαλιστῶν τοῦ ἐργαστηρίου	5,063,30
εἰς ἡμερομισθία ἐργατιῶν	8,046,70
ἐργατικὰ κατ' ἀποκοπήν	24,438,92
ἔξοδικα καὶ στριπτικὰ μαλλίων	1,182,55
ἀγορὰν ἐργαλειῶν κλπ.	223,55
διαφοροῦς πιστωτῶς τοῦ 1881	858,55
Τὸ ὅλον Δραχμαὶ	82,901,01

Οἱ τυχόν ἐπιθυμούντες νὰ πληροφορηθῶσι καὶ τὰς εἰσπράξεις ἐκάστου ἰδία τμημάτος τοῦ ἐργοστασίου, ὡς καὶ τὰς σχετικὰς δαπάνας, δύνανται νὰ ζητήσωσι τὰς ἐκθέσεις τῶν πεπραγμένων τοῦ συλλόγου, ἢ νεώτερα τῶν ὁποίων περιλαμβάνει τὰ πεπραγμένα ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1882.

Ἡ πρόνοια τοῦ διοικητικοῦ τῶν κυριῶν συμβουλίου δὲν περιορίσθη νὰ θεραπεύσῃ, κατὰ τὸ ἐνόν, τοῦ σώματος μόνον τὰς ἀνάγκας· ἀπέβλεψε καὶ πρὸς τὰς τῆς ψυχῆς, πρὸς θεραπείαν τῶν ὁποίων ἐθεσπίσθη ἡ ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ἀναλελυμένη ἐξήγησις, ὑπὸ χρηστοῦ ἱερέως, τοῦ ἱεροῦ Βυαγγελίου. Αἱ ἐργατίδες φοιτῶσι ἀνελλιπῶς εἰς διδασκαλίαν ἀμειβούσαν πολυτιμότερον τοῦ χρήματος τὴν κατανάλωσιν τοῦ χρόνου, ἀκούουσι μετὰ μεγίστης προσοχῆς τῶν ὑψηλῶν ἐρμηνεῶν τῆς πίστεως εἰς ἣν τόσα ὀφείλομεν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἐκπληροῦσι, κατὰ τὰς τεταγμένας ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἡμέρας, τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῶν ὁποίων ἐτέθη εἰδικὸς ἱερεὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ καταστήματος. Οὕτω ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς ἐργασίας, ἀφ' ἑτέρου διὰ σκοπίμου διδασκαλίας ἐπέζητήθη καὶ ἐπετεύχθη τῆς ψυχῆς.

και της καρδίας ἢ ἀνακούφισις καὶ ἡ μόρφωσις.

Πᾶσα ἡ πρασκευαζομένη ἐν τῷ ἐργοστασίῳ ἐργασία πωλεῖται ἐπὶ ἀποκλειστικῇ λογαριασμῷ τοῦ καταστήματος· αἱ ἐργάτιδες ἀμείβονται λογικῶς, πληρωνόμεναι, εἴτε κατ' ἀποκοπὴν ἀνὰ ἕκαστον αὐτοτελὲς τεμάχιον, εἴτε κατὰ πῆχυν προκειμένων ποικιλιμάτων, τριχάπτων, ἢ ταπήτων καὶ ὅπως καταστῶσιν εἴτι πλέον δεξιότεραι εἰς τὴν χάραξιν καὶ συναρμολογίαν τῶν σχημάτων ὑπεβλήθησαν προθύμως εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν στοιχείων τῆς ἰχνογραφίας ἣν εὐστόχως λίαν εἰσήγαγεν εἰς τὸ κατάστημα ἡ διοικοῦσα τῶν κυριῶν ἐπιτροπὴ. Ἡ ἀδιάλειπτος ἀπὸ πρωίας μέχρι ἑσπέρας ἐργασία καὶ παραμονὴ ἐν τῷ καταστήματι δικιόπτεται μόνον περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὅτε αἱ ἐργάτιδες, σχολάζουσαι ἀπὸ τῶν ἐργοχειρῶν, τρέπονται εἰς τὴν περίκλειστον αὐλὴν ἵνα γευθῶσι τοῦ λιτοῦ προγεύματος, ὅπερ ἀπὸ πρωίας ἐκάστη ἐκόμισε μεθ' ἑαυτῆς· τοῦτο ἀναμνήσκει βεβαίως εἰς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν, καὶ ἴσως τῶν ἀναγνωστριῶν, χρόνους παιδικούς καὶ γαληναίους, ὅτε καὶ ἡμεῖς ἐπράττομεν ταῦτο ἀπερχόμενοι τοῦ οἴκου πάσχοντες μὲν τὸ κατ' ἀρχάς, συγείζοντες ὅμως βραδυτέρον εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ τὴν ξηνηταίαν τοῦ σχολείου· αἱ ἐργάτιδες ἀφίενται κατὰ τὴν βραχείαν μεταμεσημβρινὴν ὥραν εἰς ὅλας τὰς ἀθῶνας τῆς παιδικῆς ἡλικίας διαχύσεις, ὃ δὲ ἡγος τῶν εὐθύμων γελῶτων παράσσει πρὸς στιγμὴν τὴν βαθεῖαν τοῦ ἐργοστασίου ἡσυχίαν, ἐπικνερχομένην ὅμως μετὰ μικρόν, ὅτε ὁ κώδων τῆς ἐργασίας σημαίνων περατοῦ τὸν θόρυβον τοῦ παιδικοῦ γέλωτος, ἀντικαθίστων αὐτὸν διὰ τοῦ μονοτόνου ἤχου τοῦ ἰστοῦ καὶ ἔστιν ὅτε τῆς ραπτικῆς μηχανῆς.

Τοιοῦτον εἶνε, ἐν συνόψει, τὸ ἐργαστήριον τῶν ἀπύρων γυναικῶν, τῇ ἀρχεβουλῇ τοῦ συλλόγου τῶν κυριῶν πρὸς τὴν γυναικίαν παιδευσιν συσταθέν. Ἐπιπόνημα καθ' ὅλα ἀντάξιον τοῦ εὐγενούς καὶ φιλοτιμοτάτου πνεύματος τῆς γυναικῆς, ἐκραιωθῆναι εὐτυχῶς παρ' ἡμῖν διανύειαν ἐντίμους καὶ προχειροὺς πόρους εἰς ὑπερτριακοσίας γυναικίας καὶ κόρας φοιτήσας ἡμερησίως ἐκατὶ, καὶ τίς οἶδε πόσας ἄλλας ἀφανῶς ἐργαζομένας ὑπὸ τὸν ἀπαρβίαστον τῆς ἐχεμυθίας πέπλον. Ἡ κοινωμία ἡτις ὀφείλει νὰ ἐνδιαφέρεται καὶ διὰ τὰ ἔσχατα τῶν μελῶν τῆς καθήκον ἔχει νὰ συντρέξῃ τὸ ἴδιον τοῦτο, τὴν ὑποχρέωσιν δὲ ταύτην ἄριστα πληροῦ τιμῶσα διὰ τῆς ἐπισκέψεως καὶ προτιμῆσεως τῆς τὰ ἄριστα, ἐλλεκτά, καὶ εὐωνα προϊόντα τοῦ ἐργοστασίου. Εἰς τοῦτο σολμῶμεν νὰ συνηγορήσωμεν θερμῶς καὶ πεποιθῶτως.

Ἐν τῇ σειρᾷ τῆς ἀφηγήσεως ἐξήρθη ἰδιαιτέρως καὶ μετὰ σκοπίμου ἐπιμονῆς καὶ ἐπαναλήψεως τὸ μέγα εὐεργέτημα τῆς παρόχης ἐργασίας εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην νὰ ἐργασθῶσιν ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου τραυματισμοῦ τῆς φιλοτιμίας ἢ τῆς ἀξιοπρεπείας, δύο ἰδιότητων ἀκμαιοτάτων συνήθως

εἰς τὰ στήθη ἐκείνων, οἵτινες, φύσει εὐγενεῖς, συμπίπτει νὰ ὡσι πένητες, ἐνῶ εἶνε Κροῖσοι κατὰ τὴν λεπτότητα τοῦ αἰσθήματος καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ψυχῆς. Κλείοντες τὰ πρόχειρα ταῦτα σημειώματ' ἐφ' ἑνὸς τῶν λυσιτελεστάτων τῆς ἡμετέρας πόλεως καταστημάτων ἄς σταματήσωμεν τὸ ὕστατον καὶ πάλιν ἐπὶ τούτου. Τὸ ὑλιστικὸν ρεῦμα πρὸς ὃ φέρεται ἀκαταμαχῆτως ἡ κοινωμία προαγγέλλει ὅτι δεινοὶ περισπασμοὶ ἀναμένουσι τὰς φύσεις ἐκείνας, αἵτινες ἐγεννήθησαν προνομιούχοι. . . ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῇ ὕλῃ. Οὔτε μεμψιμοιρούμεν οὔτε σχολιάζομεν ἀπλῶς χρονογραφοῦμεν. Αἱ γυναικῆς ἕτερον ἤδη τὴν ὁδὸν ἐν ἣ συντηρήθησαν συμβιβαστικῶς δύο ἰδιότητες χωρήσασαι ἀνέκαθεν ἐκ διαμέτρου: ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ φιλοτιμία. Τὸ ἐργοστάσιον τῶν ἀπύρων γυναικῶν πρόκειται ὑπόδειγμα λαμπρῶς ἀφειρησίας, λίαν δὲ ἀσθενῆ ἔννοιαν τοῦ καθήκοντος θὰ εἴχομεν, ἐάν, ὡς ἀπλᾶ μέλη τῆς κοινωμίας, δὲν ἐτιμῶμεν εὐσεβάτως καὶ εὐγνωμόνως τὴν μνήμην τῶν ἐκλειψατῶν ἐκ τοῦ κόσμου κυριῶν αἵτινες ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τοῦ γυναικείου συλλόγου, καὶ ἂν μὴ εὐλαβῶς ἐτολμῶμεν νὰ ἐνθαρρύνωμεν τὰς ἤδη κοπιώσας ἐν αὐταπαρνήσει καὶ θυσίᾳ πρὸς κραταίωσιν καὶ ἐπέκτασιν ἔργου ὑφίστης καὶ μεμαρτυρημένης χρησιμότητος.

ΣΠΥΡΙΑΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ.

Ἡ ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Greville.

Μετὰφρασις Π. Ι. Φέρπου.]

Συνέχεια ἴδε προηγούμεν. φύλλον.

ΙΣΤ'

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ταύτης, καθ' ἣν ἡ κυρία Ἐρμίνη μετ' ἀνεπίστου ὄλωσ προθυμίας ἐμυεῖτο τὰ μητρικὰ καθήκοντα καὶ τὰς μητρικὰς μερίμνας, ἡ κυρία Ζαλίνη προσκληθεῖσα κατεσπευσμένως ἦλθεν ἄνω κάτω καὶ τεταραγμένη. Τὸ πρᾶγμα τῆ ἐφαίνετο τοσοῦτον ἀπίθανον, ὥστε κατ' ἀρχάς δὲν ἤθελε νὰ το πιστεύσῃ. Αἱ κυρίαὶ Φαβροῦ μήτηρ καὶ κόρη πολὺν χρόνον ἐνεθυμοῦντο τί ταις εἶπεν ἡ ἀξιόλογος ἐκείνη γυνὴ ἐν τῇ πρώτῃ στιγμῇ τῆς ἀγανακτήσεώς της. Ἦσαν δὲ οἱ λόγοι της ἐκείνου τοσοῦτον μάλλον πικροί, καθ' ὅσον ἦσαν ἀλήθειαι καυστικώταται.

— Τέλος πάντων, ταῖς εἶπε τελευτώσα, κανεὶς δὲν βιάζει τὸν ἄλλον νὰ συμμαζεύῃ τὰ ξένα παιδιὰ· μά, ἀφ' οὗ τὸ κάμει, εἶνε ὑποχρεωμένος καὶ νὰ τοὺς δίνει καλὴν ἀνατροφήν καὶ νὰ τα καλόχῃ σὰν νὰ ἦσαν ἰδικά του, εἰ δὲ μὴ ἄς μὴν ἀνακατεύεται. Νά, ἐκεῖ εἶνε ἡ Κυβέρνησις καὶ φροντίζει γιὰ τὰ ὀφρανα νὰ περνοῦν, τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, ὅχι χειρότερα ἀπ' ὅτι τὴν εἶχεςτο αἱ δύο σας, κυρίες μου, τῇ Μαρκέλλα.